

PETOLINTUJEN SUOJELUTYÖ TARVITSEE AVUSTAJIA

Teksti ja kuvat: Ilmari Häkkinen, Sääksisäätiö

Ilmari Häkkinen

Ilmari Häkkinen on koulutukseltaan ekologi Turun yliopistosta ja työskennellyt sen jälkeen vuosia Hämeen ammattikorkeakoulussa Evolla metsien monikäytön opettajana. Hän aloitti petolintujen rengastuksen Pirkanmaalla 1966, alkuvuodet rengastajien avustajana. Petolinnuista pönttöpöllöt, sääksi ja kanahaukat ovat hänelle erityisen mielenkiinnon kohteena. Nyttemmin myös piekana vie hänet kesäisin Tunturi-Lappiin pahdoille. Ilmari Häkkinen toimii Sääksisäätiön hallituksen puheenjohtajana.

ilmari.hakkinen@icloud.com

Sääksisäätiö www.saaksisaatio.fi on yleishyödyllinen yhteisö, joka on keskittynyt petolintujen suojeluun ja tutkimukseen. Säätiö toimii valtakunnallisesti ja sen kotipaikkana on Hämeenlinna. Säätiön hallitukseen kuuluu petolintujen asiantuntijoita ja hallituksen ohjauksessa on sääksityöryhmä, merikotkatyöryhmä, haukat ja pöllöt -työryhmä sekä viestintätyöryhmä. Seurannan kohteena ovat maamme 29 petolintulajia, joista puolet on uhanalaisia.

Säätiö toimii kiinteässä yhteistyössä Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) ylläpitämän Petolintuseurannan kanssa. Maassamme on petolinturengastajia yhteensä 300 ja heidän apunaan lukuisa joukko avustajia. Monet rengastajista ovat seuranneet alueellaan petolintujen elämää vuosikymmeniä ja keränneet arvokasta tutkimustietoa. Kerätty tieto auttaa meitä ymmärtämään mitä uhkia petolinnut kohtaavat ja miten eri lajit selviävät muuttuvassa ympäristössä.

Ikääntyvien petolinturengastajien avuksi tarvitaan petolinnuista kiinnostuneita avustajia, jotka oppia saatuaan voivat hakeutua rengastajaksi ja ottaa vastuuta maastotöiden jatkuvuudesta. Useat petolinnut pesivät puissa tai kalliojyrkänteillä ja niiden poikasten rengastus on vaativa tehtävä. Turvallinen työskentely näissä paikoissa edellyttää sopivaa välineistöä ja sen hallintaa eri tilanteissa. Sääksisäätiö on paraillaan päivittämässä turvaohjetta yhteistyössä rengastajatoimikunnan ja petolinturengastajien sekä mahdollisuuksien mukaan myös arboristikoulutuksen kanssa. Ohje koskee turvallista kiipeilyä puissa ja kallioilla. Turvaohjeeseen liitetään mukaan koulutukseen ja itseopiskeluun sopivaa videomateriaalia.

Arboristit ovat koulutustaustansa perusteella erikoisasemassa etsittäessä ammattitaitoisia avustajia puissa kiipeilyyn. Jo nykyisellään joitakin arboristeja on mukana lintujen rengastuksessa joko avustajina tai rengastajina. He ovat kokeneet kiipeilyn pesille omaa ammattitaitoa kehittäväksi, tutkimusta hyödyttäväksi ja samalla myös elämykselliseksi. Avustajan tehtävät voivat olla kahdenlaisia, joko kiipeämässä pesälle ja laskemalla poikaset kassissa alas rengastettavaksi tai kirjurina pesälle kiipeävälle rengastajalle. Nykyisin käytetään myös drooneja apuna selvitettyä ennen kiipeämistä pesän poikastilanne tai pelkkä poikasten lukumäärä kiipeilylle vaarallisissa puissa. Petolintujen rengastustyön lähtökohtana on se, että pesätarkastuksissa on mukana kaksi henkilöä ja että asiasta informoidaan maastoon lähdettäessä.

Rengastajat käyttävät puihin kiivetessään apuvälineenä eri kokoisia tolppakenkiä tai arboristien kaatokiipeilykenkiä sekä tikkaita. Läheskään aina tikkaat eivät riitä kantaville alaoksille eikä rengastajalla ole tarvittavaa köysikiipeämisen tai laskeutumisen osaamista eikä siihen tarvittavaa välineistöä. Jo pelkästään köyden varassa laskeutuminen säästää pesäpuuta ylimääräisiltä vaurioilta. Metsänomistajat ovat suhtautuneet puihin aiheutettuihin vaurioihin hyväksyvästi, mutta toimintamalleja halutaan kehittää mahdollisimman turvallisiksi ja samalla minimoida puihin kohdistuvat vauriot.

Arboristikoulutuksen käytännön työharjoituksiin voitaisiin hyvinkin liittää asiasta kiinnostuneille kiipeäminen ja toiminta petolintujen pesällä yhteistyössä paikallisen rengastajan kanssa. Esimerkkinä sääksen tekopesän rakentaminen, haukkojen ja pöllöjen pesätarkastukset ja siinä tarvittavat turvavarusteet jne. Huuhkajat, piekanat ja korpit pesivät monesti kalliojyrkänteillä, joille pääsyyn tarvitaan kalliokiipeilyn taitoja. Me petolinturengastajat olemme valmiita ottamaan kisälle oppimaan näitä mieleenpainuvia asioita maasto-olosuhteissa. Samalla saadaan toimintaan mukaan motivoituneita avustajia ja tulevia petolinturengastajia.

Kuva alla: Sääksen tekopesän rakentamisen alaspudonneen luonnonpesän tilalle. Sääksien pesintään soveliaat puut ovat varsinakin Etelä-Suomessa vähissä ja tilannetta helpottamaan on onnistuneesti rakennettu maanomistajan luvalla tekopesiä.

Lintujen rengastus on luvanvaraista toimintaa ja edellyttää Helsingin yliopiston rengastustoimiston lupaa ja tarkkaa ohjeiden noudattamista. Kyseessä on lintujen pesinnän luvallinen häirintä, joka tulee tehdä mahdollisimman lyhytaikaiseksi vaarantamatta omaa ja poikasten turvallisuutta.

Yllä: Hiirihaukka on asettunut pesimään lumenkatkaiseman kuusen latvukseen, josta on haaroittunut sopiva pesäalusta.

Vasemmalla: Viirupöllö puolustaa pöntöstä lähteneitä poikasiaan raivokkaasti ja poikasten rengastus vaatii turvavarusteita.

Piekanat pesivät Tunturi-Lapissa vaikeapääsyisillä pahoilla, joille on laskeuduttava tai noustava kiipeilyköyden varassa. Poikasten rengastus voi tapahtua rengastajan toimesta pesällä tai avustajan laskiessa poikaset kassissa alas rengastusta varten.

